

EVROPSKÝ PARLAMENT

2004

2009

Dokument ze zasedání

A6-0455/2008

20. 11. 2008

ZPRÁVA

o celoživotním učení jako základu znalostí, kreativity a inovací – provádění pracovního programu „Vzdělávání a odborná příprava 2010“ (2008/2102(INI))

Výbor pro kulturu a vzdělávání

Zpravodajka: Ljudmila Novak

OBSAH

	Strana
NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU	3
VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ.....	11
STANOVISKO VÝBORU PRO PRÁVA ŽEN A ROVNOST POHLAVÍ.....	16
VÝSLEDEK ZÁVĚREČNÉHO HLASOVÁNÍ VE VÝBORU	19

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU

o celoživotním učení jako základu znalostí, kreativity a inovací – provádění pracovního programu „Vzdělávání a odborná příprava 2010“ (2008/2102(INI))

Evropský parlament,

- s ohledem na články 149 a 150 Smlouvy o ES,
- s ohledem na sdělení Komise ze dne 12. listopadu 2007 s názvem Celoživotní učení jako základ znalostí, kreativity a inovací: předloha společné zprávy Rady a Komise pro rok 2008 o pokroku provádění pracovního programu „Vzdělávání a odborná příprava 2010“ (KOM(2007)0703) a na doprovodný pracovní dokument útvarů Komise (SEK(2007)1484),
- s ohledem na podrobný pracovní program průběžné kontroly cílů vzdělávacích systémů a systémů odborné přípravy v Evropě¹ a následné společné průběžné zprávy o pokroku dosaženém při jeho provádění,
- s ohledem na usnesení Rady ze dne 15. listopadu 2007 o vzdělávání a odborné přípravě jakožto hlavní hnací síle Lisabonské strategie²,
- s ohledem na rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1720/2006/ES ze dne 15. listopadu 2006, kterým se zavádí akční program v oblasti celoživotního učení³,
- s ohledem na usnesení Rady ze dne 15. listopadu 2007 „Novými dovednostmi k novým povoláním“⁴,
- s ohledem na pracovní dokument útvarů Komise ze dne 28. srpna 2007 s názvem Více znalostní politiky a praxe ve vzdělávání a odborné přípravě SEK(2007)1098,
- s ohledem na doporučení Evropského parlamentu a Rady ze dne 23. dubna 2008 o zavedení evropského rámce kvalifikací pro celoživotní učení⁵,
- s ohledem na doporučení Evropského parlamentu a Rady ze dne 15. února 2006 o další evropské spolupráci při zabezpečování kvality v oblasti vysokoškolského vzdělávání⁶,
- s ohledem na Evropskou chartu kvality mobility⁷,
- s ohledem na své usnesení ze dne 13. listopadu 2007 o úloze sportu ve vzdělávacím

¹ Úř. věst. C 142, 14.6.2002, s. 1.

² Úř. věst. C 300, 12.12.2007, s. 1.

³ Úř. věst. L 327, 24.11.2006, s. 45.

⁴ Úř. věst. C 290, 4.12.2007, s. 1.

⁵ Úř. věst. C 111, 6.5.2008, s. 1.

⁶ Úř. věst. L 64, 4.3.2006, s. 60.

⁷ Úř. věst. L 394, 30.12.2006, s. 5.

procesu¹,

- s ohledem na doporučení Evropského parlamentu a Rady ze dne 18. prosince 2006 o klíčových schopnostech pro celoživotní učení²,
 - s ohledem na své usnesení ze dne 16. ledna 2008 o vzdělávání dospělých: na vzdělávání není nikdy pozdě³,
 - s ohledem na své usnesení ze dne 23. září 2008 o Boloňském procesu a mobilitě studentů⁴,
 - s ohledem na své usnesení ze dne 23. září 2008 o zlepšování kvality vzdělávání učitelů⁵,
 - s ohledem na závěry předsednictví ze zasedání Evropské rady ve dnech 13.–14. března 2008,
 - s ohledem na článek 45 jednacího řádu,
 - s ohledem na zprávu Výboru pro kulturu a vzdělávání a stanovisko Výboru pro práva žen a rovnost pohlaví (A6-0455/2008),
- A. vzhledem k tomu, že Evropská unie usiluje o to, aby do roku 2010 získala vedoucí postavení ve světě, pokud se týká kvality systémů vzdělávání a odborné přípravy, neboť tyto systémy jsou zásadní pro další rozvoj lisabonského procesu,
- B. vzhledem k tomu, že byl dosažen pokrok při zvyšování autonomie a odpovědnosti vysokých škol, a vzhledem k tomu, že je nutné zvýšit podporu, která je jim v rámci tohoto procesu poskytována,
- C. vzhledem k tomu, že systémy vzdělávání a odborné přípravy by měly ženám a mužům nabízet rovné příležitosti,
- D. vzhledem k tomu, že začlenění hlediska rovnosti pohlaví do politik vzdělávání a odborné přípravy je nezbytné k tomu, aby Lisabonská strategie byla úspěšná, neboť jedním z jejích cílů je bojovat proti nerovnosti mezi ženami a muži na evropském trhu práce mimo jiné tím, že do roku 2010 bude dosaženo 60% zaměstnanosti žen,
- E. vzhledem k tomu, že členské státy musí společnou prací a výměnou osvědčených postupů pokročit s reformou svých systémů vzdělávání a odborné přípravy,
- F. vzhledem k tomu, že ucelené a komplexní strategie a nástroje celoživotního učení schválené Evropským parlamentem a Radou by měly být uplatňovány důsledně, aby bylo dosaženo lisabonských cílů a byl posílen trojúhelník znalostí,
- G. vzhledem k tomu, že Evropa potřebuje vyšší úroveň kvalifikací a že kreativita a inovace

¹ Úř. věst. C 282 E, 6.11.2008, s. 131.

² Úř. věst. L 394, 30.12.2006, s. 10.

³ Přijaté texty, P6_TA(2008)0013.

⁴ Přijaté texty, P6_TA(2008) 0423.

⁵ Přijaté texty, P6_TA(2008) 0422.

- by měly být podporovány na všech úrovních vzdělávání a odborné přípravy,
- H. vzhledem k tomu, že je třeba zabezpečit kvalifikační potřeby, které vzniknou v budoucnosti v oblasti životního prostředí a společnosti, například tím, že se změna klimatu a další environmentální záležitosti stanou průřezovými tématy ve všech typech učení,
 - I. vzhledem k tomu, že osnovy by měly přispívat k osobnímu rozvoji studentů tím, že se jejich součástí stane výuka o lidských právech a evropských hodnotách,
 - J. vzhledem k tomu, že kvalita a účinnost systémů vzdělávání a odborné přípravy a jejich dostupnost pro občany musí být považovány za hlavní politické cíle na evropské úrovni,
 - K. vzhledem k tomu, že vzdělávání a odborná příprava musí vždy brát ohled na místní a regionální možnosti, charakteristické rysy a potřeby,
1. vítá výše zmíněné sdělení Komise ze dne 12. listopadu 2007 a zlepšení, o nichž pojednává;
 2. poznamenává, že činnosti v oblasti vzdělávání a odborné přípravy by měly být důsledně podporovány doplňujícími opatřeními sociálně ekonomické povahy za účelem zlepšení celkové životní úrovně evropských občanů;
 3. zdůrazňuje potřebu začlenit migrující osoby a menšiny (zejména Romy) do společnosti a usilovat o zapojení skupin osob se zvláštními potřebami (především žen, postižených a starších osob) na všech úrovních a ve všech oblastech vzdělávání; domnívá se, že doplňková podpora by měla být poskytována migrujícím osobám, zatímco etnickým menšinám a Romům by měli pomáhat vyškolení pracovníci, kteří patří ke stejné menšině nebo alespoň hovoří jejich mateřským jazykem;
 4. upozorňuje na význam sportu ve vzdělávání a odborné přípravě a na potřebu věnovat sportu zvláštní pozornost, například tím, že se tělesná výchova rozšíří na všech stupních vzdělávání, od předškolního po vysokoškolské, a požaduje, aby byly v osnovách na tělesnou výchovu vyčleněny alespoň tři hodiny týdně a aby byly školy podporovány v tom, aby tento minimální počet hodin podle možnosti navýšily;
 5. zdůrazňuje, že rodina a sociální prostředí sehrávají zásadní úlohu v každém aspektu vzdělávání a odborné přípravy;
 6. konstatuje, že vzdělávání je nezbytným prostředkem k tomu, aby se ženy a muži mohli rozvíjet po sociální i osobní stránce; zdůrazňuje proto, že je třeba zlepšit systémy vzdělávání a odborné přípravy, které jsou zásadní pro podporu rovnosti mezi ženami a muži;
 7. vyjadřuje politování nad tím, že vzdělávací systémy odrazují ženy od toho, aby pracovaly a vzdělávaly se v tradičně mužských oborech, avšak vítá opatření podporující rovnost pohlaví a naléhavě žádá členské státy, aby zahájily programy, jejichž cílem bude nabízet ženám co možná nejrůznější možnosti profesní orientace a posléze jim pomáhat na trhu práce;

8. zdůrazňuje, že nerovnost příležitostí v souvislosti s kvalitním vzděláváním a celoživotním učením mezi ženami a muži je obzvláště patrná v ostrovních regionech a v regionech, které jsou z geografického a sociálního hlediska znevýhodněné; vyzývá proto k větší podpoře vzdělávacích iniciativ v rámci regionální politiky;
9. konstatuje, že v určitých studijních oborech jsou ženy na všech úrovních stále nedostatečně zastoupeny, což platí i pro odvětví výzkumu; vybízí proto k uskutečnění praktických a pozitivních opatření, která by tuto situaci napravila;
10. poukazuje na to, že studující, kteří přeruší studium – což se týká zejména mladých matek – mohou být vystaveni diskriminaci, a vyzývá k přijetí pružnějších nástrojů, jež těmto ženám po narození dítěte usnadní znovu zahájit studium či odbornou přípravu a umožní jim sladit studium s profesním a rodinným životem;
11. konstatuje, že kvalita osnov a výuky se musí plošně zlepšit a že je nutné zvýšit sociální jistoty učitelů a věnovat větší pozornost jejich dalšímu vzdělávání a mobilitě;
12. zdůrazňuje, že je třeba výrazně podporovat mediální gramotnost a znalost informačních a komunikačních technologií, a doporučuje, aby se mediální vzdělávání stalo nedílnou součástí osnov na všech úrovních vzdělávání a aby byly vytvořeny zvláštní programy mediálního vzdělávání pro učitele a starší občany;
13. poukazuje na to, že je nutné usnadnit přechod mezi různými systémy vzdělávání a odborné přípravy a mezi formálním, neformálním a informálním vzděláváním;
14. naléhavě žádá Radu, aby sledovala, jak každý členský stát v praxi provádí evropské politiky v oblasti vzdělávání a učení; domnívá se, že vlády jednotlivých států by si měly transparentním způsobem stanovit národní cíle v této oblasti a měly by zavést příslušnou legislativu a přijmout náležitá opatření s cílem zajistit splnění evropských norem a zejména uplatňování nástrojů přijatých na úrovni EU, např. doporučení klíčových schopností pro celoživotní učení, Evropský rámec kvalifikací a Europass;

Předškolní vzdělávání

15. zdůrazňuje, že je třeba navýšit prostředky na lepší materiální a prostorové podmínky a probíhající školení zaměstnanců s cílem zvýšit kvalitu předškolního vzdělávání a dále zdroje nutné k investicím; všeobecný přístup ke kvalitnímu předškolnímu vzdělávání představuje účinný způsob, jak poskytnout všem dětem, zejména pak těm, které pocházejí ze znevýhodněného prostředí či jsou příslušníky etnických menšin, možnost celoživotního učení;
16. trvá na tom, že je důležité, aby děti rozvíjely své základní dovednosti, učily se mateřskému jazyku nebo jazyku státu, v němž žijí, a osvojily si čtení a psaní co nejdříve;
17. domnívá se, že učení se druhému jazyku by mělo začít v tomto raném stádiu, kontakt s jazyky v raném dětství však musí probíhat formou hry a bez výkonnostního tlaku;
18. vyzývá všechny členské státy, aby zavedly povinné předškolní vzdělávání;

Základní a středoškolské vzdělávání

19. vyzdvihuje, že je nutno věnovat zvláštní pozornost jednotlivcům, kteří by případně mohli předčasně ukončit školní docházku v dalším stádiu vzdělávání; domnívá se, že by měly být přijaty zvláštní programy a opatření ke snížení míry předčasného ukončování školní docházky a že v případech, kdy je toto ukončení nevyhnutelné a dochází k němu i nadále, by měla být poskytnuta podpora dotyčným osobám, jež by měly dostat příležitost opětovně se začlenit do společnosti a měly by jim být nabídnuty vhodné formy vzdělávání;
20. zdůrazňuje, že základní a středoškolské vzdělávání by mělo děti naučit nezávislému, kreativnímu a inovativnímu myšlení a vytvořit z nich přemýšlivé občany kritické k médiím;
21. zdůrazňuje význam školních osnov každého členského státu, které by měly obsahovat kurzy zaměřené na podporu a rozvoj tvořivosti a novátorského ducha u dětí;
22. je toho názoru, že osnovy, spolu s jejich obsahem, je nutné průběžně aktualizovat, aby zůstaly relevantní, a že je třeba zdokonalovat podnikatelské dovednosti a dobrovolnou činnost s cílem podporovat osobní rozvoj, a zdůrazňuje, že všechny členské státy musí vzdělávání učitelů připisovat větší význam a poskytnout více prostředků na to, aby bylo možné dosáhnout významného pokroku při realizaci cílů Lisabonské strategie v rámci pracovního programu „Vzdělávání a odborná příprava 2010“ a aby se dostalo podpory celoživotnímu vzdělávání v rámci Unie;
23. je přesvědčen o tom, že děti by se měly začít učit druhý cizí jazyk co nejdříve;
24. důrazně se přimlouvá za to, aby se děti začaly učit cizí jazyky v raném věku a aby výuka cizího jazyka byla zařazena do všech osnov základních škol; zdůrazňuje, že ke splnění tohoto cíle je potřeba, aby byly k dispozici dostatečné prostředky umožňující zaměstnávat a školit učitele cizích jazyků;
25. domnívá se, že rozvoj osobního nadání, zvláštních schopností a přirozených dovedností studentů musí být hlavním cílem na této úrovni vzdělávání; poukazuje dále na to, že tyto schopnosti se mohou později stát základem pro získání práce a zaměstnání;
26. zdůrazňuje, že by měla být věnována zvláštní pozornost těm studentům, kteří si neosvojili nebo neosvojují základní dovednosti, a také mimořádně nadaným studentům, aby mohli co nejlépe rozvíjet své nadprůměrné schopnosti a talent;
27. doporučuje, aby členské státy podstatně zlepšily kvalitu akademické a odborné kvalifikace učitelů, jejich odbornou přípravu a celoživotní učení;
28. důrazně vybízí k podpoře soustavného a logicky navazujícího profesního rozvoje učitelů po celou dobu výkonu tohoto povolání; domnívá se, že všichni učitelé by měli mít pravidelně příležitost ke zlepšování svých schopností, kvalifikace a pedagogických odborných znalostí;
29. navrhuje, aby byl do školních osnov co nejdříve zařazen předmět věnovaný evropskému

občanství, který by vychoval novou generaci v duchu evropských hodnot v oblastech, jako jsou lidská práva, kulturní rozmanitost, tolerance, životní prostředí nebo změna klimatu;

Odborné vzdělávání a příprava

30. poznamenává, že je třeba zvýšit kvalitu i přitažlivost odborného vzdělávání a přípravy;
31. poukazuje na to, že odborné vzdělávání a příprava by měly být lépe propojeny s hospodářstvím na úrovni EU i jednotlivých států a měly by do nich být soudržněji začleněny, aby vzdělávací proces více odpovídal trhu práce;
32. trvá na tom, že je třeba výrazně posílit mobilitu studentů a učitelů (nejen v geografickém smyslu, ale také mobilitu mezi odborným vzděláváním a přípravou na jedné straně a vysokoškolským vzděláváním na straně druhé);

Vysokoškolské vzdělávání

33. domnívá se, že je třeba modernizovat náplň vysokoškolského studia, aby splňovalo současné a budoucí sociálně ekonomické potřeby;
34. doporučuje, aby byly v rámci vysokoškolských vzdělávacích institucí přednostně vypracovány interdisciplinární programy přesahující hranice jednotlivých vědeckých oborů, které by vedly k výchově odborníků schopných řešit stále složitější problémy dnešního světa;
35. zdůrazňuje, že je třeba zvýšit zájem studentů a žáků o výuku a studijní programy zaměřené na technické obory, přírodní vědy a ochranu životního prostředí;
36. vyzývá členské státy, aby účinně povzbuzovaly spolupráci mezi vysokými školami a podniky a dále spolupráci mezi vysokými školami a mnoha dalšími celostátními, regionálními a místními zúčastněnými stranami;
37. konstatuje, že je nutné významně posílit spolupráci mezi evropskými vysokými školami a dále že kvalifikace by měly být snadno přenosné;
38. poukazuje na to, že učitelé a přednášející na vysokých školách musí své programy, jejich obsah a pracovní metody neustále aktualizovat;
39. navrhuje, aby Evropský inovační a technologický institut byl provázán s boloňským procesem a zohledňován v rámci reformy evropského vysokoškolského vzdělávání;
40. důrazně doporučuje členským státům, aby zlepšily mobilitu studentů a učitelů, včetně přeshraniční mobility a mobility mezi programy a obory; v této souvislosti zdůrazňuje význam, jaký má uplatňování Evropské charty kvality mobility pro vytvoření skutečného evropského prostoru pro celoživotní vzdělávání a odbornou přípravu i pro podporu hospodářské, sociální a regionální spolupráce;

Celoživotní učení

41. domnívá se, že je třeba důsledně podporovat zaměstnavatele v tom, aby pro své zaměstnance organizovali vzdělávání a školení, a rovněž by měli dostávat pobídky, jež by pracovníkům s nízkou kvalifikací umožňovaly účast na programech celoživotního učení;
42. poukazuje na to, že je třeba zaměřit se především na dlouhodobě nezaměstnané občany pocházející ze znevýhodněného sociálního prostředí, osoby se zvláštními potřebami, mladé lidi, kteří prošli výchovnými ústavy, a bývalé vězně;
43. zdůrazňuje, že k účasti na odborné přípravě a dalším odborném vzdělávání je třeba povzbudit zejména ženy a že je v této souvislosti nutné zajišťovat a podporovat také zvláštní programy na podporu celoživotního učení žen;
44. zdůrazňuje, že je třeba povzbuzovat zejména pracovníky s nízkou kvalifikací a starší pracovníky a vytvořit pobídky, aby se účastnili programů celoživotního učení;
45. žádá, aby se programy vzdělávání dospělých a celoživotního učení soustředily především na skupiny lidí, jejichž situace na trhu práce je nejméně příznivá, zejména na mladé lidi, ženy – především ty, které žijí na venkově – a starší občany;
46. vyzývá k tomu, aby byla zohledněna skutečnost, že vzdělávání v oblasti rodičovství má zásadní význam pro to, aby se ženy a muži cítili dobře, pro boj proti chudobě a pro sociální soudržnost; v tomto ohledu si přeje, aby v rámci vzdělávání a učení byly vytvořeny víceúčelové programy celoživotního učení a odborného vzdělávání školitelů vyučujících dovednostem souvisejících s rodičovstvím.
47. vyzdvihuje skutečnost, že znalosti a kvalifikace získané celoživotním učením by měly být uznávány snáze a v mnohem širším měřítku, a domnívá se proto, že je rovněž třeba lépe uplatňovat evropský rámec kvalifikací a tzv. Europass coby nástroje na podporu celoživotního učení;
48. domnívá se, že evropské i vnitrostátní orgány by měly na všech úrovních celoživotního učení poskytovat větší objem finančních prostředků na opatření, jejichž cílem je podpora mobility;
49. žádá, aby byly uznány a využívány výhody Evropské charty kvality mobility, aby ji členské státy používaly a aby Komise provedla kontrolu jejího uplatňování v členských státech;
50. trvá na tom, že všem studentům a pracovníkům, kteří mají rodiny, by mělo být zaručeno co nejširší spektrum sociálních služeb a podpůrných zařízení (např. péče o děti);
51. je toho názoru, že dobrovolnické služby by měly být součástí provádění pracovního programu „Vzdělávání a odborná příprava 2010“;
52. je přesvědčen, že je třeba podpořit výměnu názorů a vzájemné předávání a přijímání informací mezi různými věkovými skupinami;
53. zdůrazňuje, že programy celoživotního učení musí podporovat podnikání, umožňovat

občanům zakládání malých a středních podniků a plnit potřeby společnosti i hospodářství;

54. upozorňuje na skutečnost, že by měly být zavedeny poradenské služby a poskytovány informace týkající se celoživotního učení pro studující všech věkových skupin se záměrem podpořit výše uvedené cíle;

o

o o

55. pověřuje svého předsedu, aby toto usnesení předal Radě, Komisi a vládám a parlamentům členských států.

VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ

Sdělení Komise:

V listopadu 2007 předložila Komise sdělení s názvem *Celoživotní učení jako základ znalostí, kreativity a inovací*¹. Tento dokument, návrh Komise třetí společné zprávy Rady a Komise o pokroku provádění pracovního programu *Vzdělávání a odborná příprava 2010*, je zveřejňován každé dva roky a měl by být v podstatě považován za přezkum situace v oblasti otevřené metody koordinace ve vzdělávání a odborné přípravě v rámci cílů Lisabonské strategie.

Tento dokument obsahuje zprávu o stavu politiky vzdělávání a odborné přípravy na evropské úrovni a hodnotí, které vnitrostátní iniciativy v této oblasti byly úspěšné a které nikoliv. Sdělení však kromě popisu dosaženého pokroku a určení oblastí, v nichž uspokojivý pokrok dosud zaznamenaný nebyl, také navrhuje opatření, která by měla být přijata s cílem dosáhnout dalších zlepšení; z toho důvodu je tedy také politickým prohlášením a lze je považovat za plán postupu na následující roky.

Sdělení vychází z analýzy zpráv jednotlivých členských států o provádění pracovního programu *Vzdělávání a odborná příprava 2010* (podrobná analýza těchto zpráv je obsažena v doprovodném pracovním dokumentu²) a souboru statistických ukazatelů a referenčních kritérií.

Současný stav:

Ačkoliv postup není rovnoměrný (tempo reformy by mělo být rychlejší a stálé a i nadále je nutné vyvíjet intenzivní úsilí), došlo v uplynulých několika letech ke zlepšení v následujících oblastech:

- Strategie celoživotního učení a systémy kvalifikací:
 - a) Většina států vypracovala jasné strategie, které obecně zahrnují komplexní představu o vzdělávání a odborné přípravě a soudržnější přístup k nim.
 - b) Většina států se zabývá vypracováním národního rámce kvalifikací, z čehož vyplývá nové zaměření na výsledky učení. Rovněž byly zavedeny systémy pro vyhodnocování neformálního a informálního vzdělávání, i když se vyvíjejí pomaleji a jsou ještě v experimentálním stádiu.

- Předškolní vzdělávání: nové přístupy a politiky uznávají předškolní vzdělávání ve stále větší míře, ačkoliv k tomu dochází převážně v rámci pilotních projektů. Mnoho států zavádí nová opatření v této oblasti a v rámci těchto opatření se určité části předškolního vzdělávání stávají povinné, dochází k přepracování obsahu výuky, vytvářejí se kapacity pro učitele, hodnotí se kvalita a zvyšují investice.

¹ KOM(2007)0703 v konečném znění, 12.11.2007.

² SEK(2007)1484.

- Vysokoškolské vzdělávání: nutnost modernizovat evropské vysokoškolské vzdělávání a význam doplnění boloňských reforem (např. zlepšováním řízení a financování a zvyšováním atraktivity univerzit) jsou stále více považovány za zásadní. Autonomie univerzit výraznou měrou pokročila a zkoušejí se nové formy zapojení zúčastněných stran. Dále byly zavedeny nástroje na podporu soukromých investic (jako například daňové pobídky a reformy, partnerství veřejného a soukromého sektoru a sponzorování soukromíky). Pokud se týká rovnosti mužů a žen, je v některých zemích počet studentek vyšší než počet studentů, přičemž tento vývoj částečně vyplývá z legislativy v oblasti rovných příležitostí.
- Význam vzdělávání a odborné přípravy v rámci trojúhelníku znalostí, Lisabonské strategie a v nejširším kontextu politiky EU: vzdělávání, odborná příprava a rozvoj dovedností zaujímají ústřední místo v národních programech reforem většiny členských států. Současně bylo dosaženo pozoruhodného pokroku v propojení operačních programů strukturálních fondů s prioritami pracovního programu *Vzdělávání a odborná příprava 2010* a v rozvoji evropských referenčních nástrojů na podporu reforem, jako jsou doporučení ke klíčovým schopnostem, kvalitě mobility, k zajištění kvality ve vysokoškolském vzdělávání a evropskému rámci kvalifikací.

Oblasti, které vyžadují zlepšení:

Celkově vzato byly ve zprávě určeny tři náročné oblasti, které vyžadují zvláštní pozornost: nízké kvalifikace, strategie celoživotního učení a trojúhelník znalostí (vzdělávání, výzkum a inovace). Konkrétněji odhaluje sdělení Komise určité nedostatky a potřeby a vyzývá k dosažení jistých zlepšení:

- Je třeba nepřetržitého úsilí, lepšího šíření a vyšších investic, pokud se týká provádění ucelených strategií celoživotního učení, propojování odvětvových politik v oblasti předškolního, základního, středoškolského a vysokoškolského vzdělávání, odborného vzdělávání a vzdělávání dospělých.
- Veřejné výdaje na vzdělávání a soukromé investice do něj: pozitivní vývoj v obou oblastech se zastavil v roce 2004 a úroveň těchto výdajů a investic se v jednotlivých státech stále výrazně liší.
- Předčasné ukončování školní docházky a klíčové schopnosti: příliš mnoho mladých lidí ukončuje školní docházku pouze s nižším středoškolským vzděláním, a tedy bez klíčových dovedností a schopností (např. znalosti cizích jazyků nebo čtení, kde údaje svědčí o poklesu výkonu a referenční kritérium EU pro rok 2010 nebude splněno), které jsou naprosto nezbytné pro jejich zapojení do znalostní společnosti a předcházení nezaměstnanosti.
- Zvláštní pozornost je třeba věnovat celkové slabším výkonům migrujících osob, příslušníků etnických menšin a skupin, které jsou znevýhodněné ze sociálně ekonomického hlediska.
- Vzdělávání učitelů (zvyšující se potřeba nových schopností, dovedností a úkolů, která zčásti souvisí s rostoucí autonomií škol), modernizace učitelské profese a trvalé vzdělávání učitelů, včetně celoživotního učení a profesionálního rozvoje.
- Vysokoškolské vzdělávání:

- a) upevnění klíčové úlohy univerzit ve vzdělávání a výuce, ale i ve výzkumu, inovaci a přenosu znalostí;
 - b) podpora veřejných a zejména soukromých investic do univerzit;
 - c) podpora (vedoucích) pracovníků univerzit s ohledem na zvyšující se autonomii a odpovědnost univerzit.
- Je třeba zvýšit zapojení především starších, migrujících dospělých pracovníků a pracovníků s nízkou kvalifikací do celoživotního vzdělávání (referenční kritérium EU v této oblasti nebude splněno).
 - Odborné vzdělávání a příprava musí získat na přitažlivosti a významu pro trh práce. Členské státy by proto měly přijmout opatření na podporu určitých dovedností a kvalifikací, které budou v následujících letech pro evropskou společnost a evropské hospodářství nepostradatelné. Odborné vzdělávání a příprava by měly navíc být o mnoho lépe začleněny do zbývajících vzdělávacího systému a jejich kvalitu je třeba nejen zlepšit, ale také zaručit.
 - Kromě programů EU by nadnárodní mobilitu studentů měla umožňovat také vnitrostátní opatření. Pro zvýšení mobility v oblasti odborného vzdělávání a přípravy je třeba vyvinout zvláštní úsilí.

Poznámky zpravodajky:

V rámci tohoto zvláště obsáhlého dokumentu Komise vyjádřila zpravodajka názor, že všechny členské státy by měly jednak důsledně uplatňovat ucelené a komplexní strategie a nástroje celoživotního učení schválené Evropským parlamentem a Radou (jako jsou evropský rámec kvalifikací, Europass, rámec klíčových dovedností a doporučení k mobilitě a zajišťování kvality ve vysokoškolském vzdělávání), aby bylo dosaženo lisabonských cílů, a jednak upevnit trojúhelník znalostí a zlepšit uznávání neformálního a informálního vzdělávání a odborných kvalifikací. Je třeba nadále řešit horizontální záležitosti, jako je výuka jazyků, potřeba evropských států disponovat pracovníky s vyšší úrovní kvalifikace, udržitelné financování a podpora autonomie, kreativity a inovace na všech úrovních vzdělávání a odborné přípravy.

Činnosti v oblasti vzdělávání a odborné přípravy by měly být důsledně podporovány doplňujícími opatřeními sociálně-ekonomické povahy, jako jsou politiky zaměřené na zlepšení celkových životních podmínek evropských občanů a začlenění migrujících osob a menšin (zejména Romů) a zapojení skupin osob se zvláštními potřebami (většinou postižených a starších osob) na všech úrovních a ve všech oblastech vzdělávání. Dále jsou velmi potřebné iniciativy na podporu mobility studentů, ale také učitelů a výzkumných pracovníků. Během předškolního, základního a středoškolského vzdělávání by měla být zvláště zohledněna a posílena tělesná výchova. Je třeba zdůraznit i úlohu rodin, kterou sehrávají v souvislosti s každým aspektem vzdělávání a odborné přípravy, počínaje podporou studentů, jež má klíčový význam (zejména mezi migrujícími osobami a menšinami), a konče potřebou široké palety sociálních služeb pro studenty a pracovníky s rodinami.

Protože je nutné zlepšit obecně výuku a její kvalitu, mělo by se věnovat mnohem více pozornosti osnovám, jež by měly účinně přispívat k celkovému rozvoji osobnosti studentů a zároveň je učit dodržování lidských práv a evropských hodnot, jako jsou demokracie, kulturní rozmanitost, mír a rovnost pohlaví. Jelikož je nutné předvídat budoucí potřeby společnosti i hospodářství, měly by být klíčové schopnosti, jako jsou technické a vědecké

dovednosti či schopnost čtení, považovány za zvláštní prioritu, přičemž je třeba povzbuzovat osvojování si dovedností v oblasti informačních a komunikačních technologií a mediální gramotnost zejména mezi učiteli a staršími lidmi. Mimoto je třeba zabývat se zvláštními dovednostmi souvisejícími se životním prostředím, např. rozšířením účinného vzdělávání o otázkách životního prostředí a změny klimatu na všechny formy výuky a naléháním na členské státy, aby uznaly, že je třeba zabývat se ochranou životního prostředí v raném období – v předškolním, základním a středoškolském vzdělávání. Kromě toho je rovněž nezbytně nutné usnadnit přechod mezi různými systémy vzdělávání a odborné přípravy (školy, odborné vzdělávání a příprava, vysokoškolské vzdělávání, vzdělávání dospělých) a mezi formálním, neformálním a informálním vzděláváním.

Obecněji řečeno musí být vzdělávání a odborná příprava vždy spojeny s místním a regionálním potenciálem, například tím, že jim bude věnována pozornost v rámci plánů nebo strategií rozvoje. Je pravdou, že na evropské úrovni je možné udělat více v této rozsáhlé oblasti; rovněž je nutné zdůraznit, že vlády členských států by měly hrát dynamičtější úlohu v uvádění do praxe těch politik a nástrojů, kterých se jim už dostalo od Evropské unie, například tím, že si stanoví konkrétní cíle v souvislosti s reformami svých národních programů vzdělávání a odborné přípravy.

Zpravodajka na závěr formuluje určité poznámky a vysvětluje konkrétní priority každého jednotlivého stádia ve vzdělávání a odborné přípravě:

1. Předškolní vzdělávání:

Zpravodajka se domnívá, že výuka jazyků (tj. jazyka mateřského a/nebo státu bydliště a alespoň prvního cizího jazyka) by měla být podporována a silně povzbuzována v tomto raném stádiu, zejména s cílem podpořit zapojení migrujících osob a etnických menšin, např. Romů, do evropských společností.

2. Základní a středoškolské vzdělávání:

Měla by se věnovat zvláštní pozornost stále větší míře předčasného ukončování školní docházky, což lze řešit pomocí takových opatření, jako je aktualizace osnov, posilování samostatného myšlení, kreativity a inovace a motivace studentů v souladu s jejich osobními vlohami a zvláštními potřebami.

3. Odborné vzdělávání a příprava:

Mezi zpravodajčiny priority v této oblasti patří zlepšování kvality, zvyšování přitažlivosti odborného vzdělávání a přípravy a zlepšování jejich praktického zaměření.

4. Vysokoškolské vzdělávání:

Zpravodajka se domnívá, že partnerství univerzit a podniků, mobilita učitelů, studentů a výzkumných pracovníků a aktualizovaný obsah výuky, který splňuje jak současné, tak budoucí sociálně ekonomické potřeby, představují klíčové prvky v rámci reformy vysokoškolských systémů.

5. Celoživotní učení:

V souvislosti s celoživotním učením by se zpravodajka chtěla zaměřit na povzbuzování pracovníků k tomu, aby se vzdělávali po celý život a v průběhu celé profesní kariéry, a rovněž by chtěla účinně zaručit, aby se zapojil každý pracovník, včetně pracovníků s nízkou kvalifikací a starších osob.

14. 10. 2008

STANOVISKO VÝBORU PRO PRÁVA ŽEN A ROVNOST POHLAVÍ

pro Výbor pro kulturu a vzdělávání

k celoživotnímu učení jako základu znalostí, kreativity a inovací – provádění pracovního programu „Vzdělávání a odborná příprava 2010“ (2008/2102(INI))

Navrhovatelka: Marie Panayotopoulos-Cassiotou

NÁVRHY

Výbor pro práva žen a rovnost pohlaví vyzývá Výbor pro kulturu a vzdělávání jako příslušný výbor, aby do svého návrhu usnesení začlenil tyto návrhy:

- A. vzhledem k tomu, že systémy vzdělávání a odborné přípravy by měly ženám a mužům nabízet rovné příležitosti,
- B. vzhledem k tomu, že začlenění hlediska rovnosti pohlaví do politik vzdělávání a odborné přípravy je nezbytné k tomu, aby Lisabonská strategie byla úspěšná, neboť jedním z jejích cílů je bojovat proti nerovnosti mezi ženami a muži na evropském trhu práce, a především dosáhnout do roku 2010 60% zaměstnanosti žen,
 1. konstatuje, že vzdělávání je nezbytným prostředkem k tomu, aby ženy i muži mohli být úspěšnější ze sociálního hlediska a aby se mohli rozvíjet i po osobní stránce; zdůrazňuje proto, že je třeba upevnit systémy vzdělávání a odborné přípravy, které představují základní stavební kámen pro to, aby se podařilo dosáhnout cíle podpory rovnosti mezi ženami a muži;
 2. vyjadřuje politování nad tím, že vzdělávací systémy více nepodporují ženy v tom, aby se vzdělávaly a absolvovaly odbornou přípravu v tradičně mužských oborech a naopak; vítá opatření podporující rovnost pohlaví a naléhavě žádá členské státy, aby zahájily programy, jejichž cílem bude nabízet ženám co možná nejrůznější možnosti profesní orientace a posléze jim pomáhat orientovat se na trhu práce;
 3. zdůrazňuje, že nerovnost příležitostí v souvislosti s kvalitním vzděláváním a celoživotním učením mezi ženami a muži je obzvláště patrná v ostrovních regionech a v regionech,

kteře jsou z geografického a sociálního hlediska znevýhodněné; vyzývá proto k posílení a podpoře vzdělávacích iniciativ v rámci regionální politiky;

4. konstatuje, že v určitých studijních oborech jsou ženy na všech úrovních stále nedostatečně zastoupeny, což platí i pro odvětví výzkumu; nabádá proto ke konkrétním a pozitivním akcím, jež by tuto situaci napravily;
5. poukazuje na to, že studující, kteří přeruší studium – což se týká zejména mladých matek – mohou být vystaveni diskriminaci, a vyzývá k přijetí pružnějších nástrojů, jež těmto ženám po narození dítěte usnadní znovu zahájit studium či odbornou přípravu a umožní jim sladit studium s profesním a rodinným životem;
6. vyjadřuje politování nad tím, že podíl žen a mužů studujících na vysokých školách je s narůstající úrovní nadále silně nevyrovnaný; domnívá se, že dosáhnout větší rovnosti příležitostí lze pouze tehdy, změní-li se od základů přístup a budou-li přijata konkrétní a pozitivní opatření;
7. žádá, aby se programy vzdělávání dospělých a celoživotního učení soustředily především na skupiny lidí, jejichž situace na trhu práce je méně příznivá, zejména na mladé lidi, ženy – především ty, které žijí na venkově – a starší občany;
8. vyzývá k tomu, aby byla zohledněna skutečnost, že vzdělávání v oblasti rodičovství je zásadní k tomu, aby se ženy a muži cítili dobře, k boji proti chudobě a k sociální soudržnosti; v tomto ohledu si přeje, aby v rámci vzdělávání a učení byly vytvořeny polyvalentní programy celoživotního učení a odborného vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti rodičovství.

VÝSLEDEK ZÁVĚREČNÉHO HLASOVÁNÍ VE VÝBORU

Datum přijetí	13.10.2008
Výsledek závěrečného hlasování	+: 12 -: 0 0: 0
Členové přítomní při závěrečném hlasování	Edit Bauer, Zita Gurmai, Piia-Noora Kauppi, Astrid Lulling, Siiri Oviir, Marie Panayotopoulos-Cassiotou, Zita Pleštinská, Christa Prets, Teresa Riera Madurell, Anna Záborská
Náhradník(cí) přítomný(i) při závěrečném hlasování	Gabriela Crețu, Maria Petre

VÝSLEDEK ZÁVĚREČNÉHO HLASOVÁNÍ VE VÝBORU

Datum přijetí	6.11.2008
Výsledek závěrečného hlasování	+: 23 -: 2 0: 0
Členové přítomní při závěrečném hlasování	Maria Badia i Cutchet, Ivo Belet, Guy Bono, Nicodim Bulzesc, Marie-Hélène Descamps, Jolanta Dičkutė, Věra Flasarová, Milan Gaľa, Vasco Graça Moura, Luis Herrero-Tejedor, Ruth Hieronymi, Ramona Nicole Mănescu, Manolis Mavrommatis, Ljudmila Novak, Dumitru Oprea, Zdzisław Zbigniew Podkański, Christa Prets, Pál Schmitt, Helga Trüpel, Thomas Wise, Tomáš Zatloukal
Náhradník(ci) přítomný(i) při závěrečném hlasování	Erna Hennicot-Schoepges, Ewa Tomaszewska, Cornelis Visser, Jaroslav Zvěřina